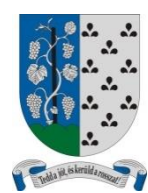

TOP-5.3.1-16-BK1-2017-00001

„Múltunk értéke, közösségünk jövője”

(Gátér, Jászszentlászló, Móricgát, Pálmonostora, Petőfiszállás, Szank)

A KÖZÖSSÉGI INTERJÚK EREDMÉNYEINEK ÖSSZEGZÉSE

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFÉKTETÉS A JÖVŐBE

1. A projekt rövid bemutatása

A „Múltunk értéke, közösségünk jövője” című projektünk egy olyan közösségfejlesztő, közösségépítő program, mely a Kiskunság hat kistélepülésén, a Kiskunfélegyházi járáshoz tartozó Gátéron, Pálmonostorán és Petőfiszálláson, valamint a Kiskunmajsai járáshoz tartozó Jászszentlászlón, Móricgáton és Szankon valósul meg.

A hat település közül a legnépesebb Jászszentlászló (2464 fő) és Szank (2364 fő), a legkisebb pedig Móricgát, ahol 429 fő lakik.

A települések 8-15 km-re helyezkednek el egymástól, a két legtávolabbi Móricgát és Gátér között 36 km a távolság. A viszonylag jelentős távolságok ellenére a településeken sok esetben ugyanazok a problémák jellemzőek, amelyek leginkább demográfiai és szociális területen állítják kihívások elé a települések döntéshozóit. Jelentős a közeli nagyvárosok Kiskunfélegyháza és Kecskemét elszívó hatása, mely elsősorban a munkaképes korú felnőtt lakosság és az ifjúsági korosztály ingázásában, valamint elvándorlásában érhető tetten.

A projektünk legfőbb célkitűzése, hogy a településeken olyan önszerveződő kisközösségek alakuljanak ki, melyek a későbbiekben képesek a saját lábukon is megállni, erősödjen identitástudatuk és a társadalmi kohézió. Ezeken keresztül célunk, hogy a helyi identitás megerősítésével és az aktív közösségi lét kialakításával csökkenjen az elvándorlás, valamint az eddig rejtett, a közösség számára nem elérhető, de a közösség tagjainál megbúvó hagyományokat, kulturális, természeti, gazdasági, szakmai tudást igénylő értékeket feltárjuk, integrálva a jelenleg birtokunkban lévő tudással, annak érdekében, hogy a közösség látható értékei minél gazdagabbá váljanak.

Célunk a jelenlegi civil aktivitás megerősítése, valamint a helyi lakosok részvételének növelése, illetve a települések között már meglévő kapcsolatok erősítése a további, a település lakosai közötti kulturális és gazdasági együttműködések létrejöttének érdekében.

Fontos, hogy a projekt magvalósításának három éve alatt a közösségeink jól megfogalmazott közös célok mentén tudjanak gondolkodni és tevékenykedni annak érdekében, hogy településük és közvetlen környezetük élhetőbbé váljon és igényeiknek megfelelő kulturális, közösségi programokon tudjanak részt venni.

Ennek a közös munkának a megalapozását szolgálja a helyi hagyományok, kulturális értékek, a közösség számára hasznos tudásanyag feltárása és visszamutatása a településen élők számára, mely széles bázisú együttműködéssel kiváló alapja lehet annak a közösségi fejlesztő folyamatnak, melyre vállalkoztunk.

A projekt során, közös gondolkodás mentén felülvizsgáljuk a hat település Helyi Esélyegyenlőségi Programját és közművelődési rendeletét, melyekhez javaslatokat fogalmazunk meg a lezajlott közösségi felmérés eredményeinek figyelembevételével, aminek felmérő kérdőíve a jelen közösségi interjúkon elhangzottak alapján, valamint az ezekre épülő közösségi beszélgetéseken megfogalmazott gondolatok és javaslatok alapján kerül összeállításra.

A hat településen lezajlott közösségi felmérés eredményeinek figyelembevételével közösen készítjük el a program cselekvési tervét, mely vezérfonalául szolgál majd közös munkálkodásunknak.

2. A közösségi interjúk elkészítése

A közösségi interjúk zömét a program megvalósításán dolgozó közösségfejlesztő munkatársam, Loksa Gábor és én, a közösségfejlesztői feladatokat is ellátó szakmai vezető, Tóth Viktor készítettem.

Mellettünk a hat település kapcsolattartói is kivették a részüket az interjúk készítéséből, akik helyismeretükkel hatalmas segítséget nyújtottak az interjúalanyok felkutatásában is, ezzel hozzájárultak ahhoz, hogy a 60 (településenként 10-10) darab interjú időben elkészülhessen. Munkájukat ezúton is szeretnénk megköszönni.

Az interjúalanyok felkeresésénél szempont volt, hogy legyenek olyan személyek közöttük, akik a településen már korábban is aktívak voltak a közösségi tevékenységekben, emellett széles körű kapcsolati hálóval, valamint sok információval rendelkezzenek a közösség tagjairól és azok igényeiről.

Ezek mellett próbáltunk arra törekedni, hogy az interjúalanyok széles vertikumot képviseljenek mind korcsoport, mind társadalmi szerep szempontjából.

Az interjúk elkészítésekor törekedtünk arra, hogy a Cselekvő Közösségek – aktív közösségi szerepvállalás projekt keretében összeállított Közösségfejlesztés módszertani útmutatóban megfogalmazott ajánlások szerint járjunk el.

3. A közösségi interjúk értékelése statisztikai szempontból

A konzorciumot alkotó hat településen összesen 9366 fő él, melyen belül valamivel nagyobb a nők aránya. A települések közül Jászszentlászló a legnagyobb 2464 lakossal, míg Móricgát a legkisebb 429 lakossal. Ennek ellenére az egzaktabb eredmények elérése érdekében minden településen, lakosságszámtól függetlenül 10-10 közösségi interjút készítettünk.

A közösségi interjúk során, mivel a helyi kapcsolattartók javasolták az interjúalanyokat, nem tudtunk arra törekedni, hogy nagyjából azonos legyen a férfiak és nők aránya, ennek eredményeképpen az interjúalanyok majdnem kétharmada nő volt. A 60 közösségi interjúból 39 készült nővel és 21 férfival. Az arányok markáns eltolódása valószínűleg abból adódik, hogy a projekt indításában résztvevő hat települési kapcsolattartóból is négy nő, és megfigyelhető volt, hogy ők szívesebben ajánlottak női interjúalanyokat.

A korosztályi megoszlás már árnyaltabb képet mutat:

- 18-30 év közötti: 12 fő
- 31-50 év közötti: 24 fő
- 51-65 év közötti: 11 fő
- 65 év feletti: 13 fő

Megítélésünk szerint a korosztályi megoszlás nagyon kedvező a projekt szempontjából, hiszen egyik korcsoport sincsen eltúlzóan felülreprezentálva. Örömmel üdvözlöttük az ifjúsági korosztály aktív és előremutató együttműködését az interjúk során. Valamint az is örömxünkre szolgált, hogy a 65 év feletti lakosok között is pozitív fogadtatásra talált a program. Az ő szerepük a későbbiekben is fontos lehet, hiszen a települések egyik legjelentősebb problémája az elöregedés.

4. A közösségi interjúk tapasztalatai

Tapasztalataink alapján a közösségi interjúk, és ezzel együtt a teljes program kedvező fogadtatásra talált a településeken élők között. A hat település közül Gátéron és Szankon tapasztaltuk a leginkább pozitív hozzáállást a megkérdezettek körében, de nem sokkal marad le utánuk Jászszentlászló sem. A legnehezebben aktivizálható közösség Móricgáton volt, amihez hozzájárult az, hogy messze ez a legkisebb a konzorcium hat települése közül, és a projekt szempontjából kulcspozíciónak számító közösségi ház-vezető személyében éppen akkor történt változás.

A közösségi interjúk előkészítésében és elkészítésében nagyon nagy segítséget nyújtottak azok a települési kapcsolattartók, akiknek ismerete a helyi közösségek, a helyi problémák esetében nagyon kifizetődő volt a folyamat során. Kapcsolati hálójukon keresztül, a legtöbb esetben olyan interjúalanyokat sikerült megszólaltatnunk, akik valóban releváns válaszokat tudtak adni kérdéseinkre, proaktív hozzáállással, előremutató javaslataikkal járható utat jelöltek ki számunkra a program későbbi szakaszait illetően.

Örömteli volt számunkra, hogy a települések döntéshozói (polgármesterek, helyi képviselők) nagyon támogatóan és segítőkészen fogadtak bennünket, mindenhol azt éreztük, hogy a helyi közösségek aktivizálása, fejlesztése kulcskérdés nekik, hiszen az nagyban hozzájárulhat egy falu élhetővé tételében. Bizalmuk a megnyugvás mellett hatalmas felelősséget is jelent számunkra, hiszen érezzük, hogy ez a program nagyon fontos szerepet tölt be a települések életében.

Az interjúalanyok szinte minden esetben rendkívül nyitottak voltak, könnyű volt bizalmi légkört kialakítani velük. Sok már ismert és eddig kevésbé fókuszban lévő problémára sikerült fényt derítenünk, melyekhez számos esetben megoldási javaslatokat is megfogalmaztak, sok esetben releváns javaslatokat is kaptunk.

Természetesen, mint minden interjú során, ez esetben is sokszor előjöttek személyes sérelmek, szomszédviták, mely esetekben korrigáló kérdéssel igyekeztünk más mederbe terelni a beszélgetést. Fontos volt számunkra, hogy igyekezzünk a közösségi gondolkodásmódot „rákényszeríteni” interjúalanyainkra, hogy ne csak saját ügyes-bajos dolgaikról számoljanak be nekünk, hanem elsősorban a szűkebb és tágabb lakóközösségüket érintő problémákról referáljanak.

A közösségi interjúk elkészítése során, ahogyan az előre valamilyen szinten várható volt, elsősorban a dél-alföldi (kiskunsági) kistelepülési léthez kapcsolódó sztereotip gondolatok, ügyek, gondok merültek fel, ami abból a szempontból jó visszacsatolás számunkra, hogy bár minden települési közösség más és más, néhány esetben hasznos korábbi közösségfejlesztési jó gyakorlatok egységes használata a hat község vonatkozásában. Ez már csak azért is fontos szempont, mert mérhetővé, összehasonlíthatóvá teszi a folyamatokat és az azok során keletkezett eredményeket.

Tapasztalataink alapján elmondható, hogy az elkészült 60 közösségi interjú kiválóan szolgálta azt a szerepet, hogy kiindulási alap lehessen egy hosszú távú közösségi fejlesztő folyamathoz, és az azokban érintett problémák közösségi összefüggéseken átbeszélve, szélesebb társadalmi bázison is megvitatásra kerüljenek.

5. A közösségi interjúk főbb kérdéseire adott válaszok

I. Mit jelent Ön számára itt élni? (Mi a jó az itteni életben? Mi a rossz?)

Minden település vonatkozásában elmondható, hogy az egyik legfőbb értéként a nyugodt, csendes, kiszámítható falusi életet kezelik a válaszadók. A természetközeli, élhető környezet olyan biztonságérzetet nyújt az itt lakóknak, mely a nagyobb városokban élők számára elérhetetlen. A nyugalom több jelentésváltozatban is megjelenik, egyrészt az idegeskedéstől, rohanástól mentes életmódot jelöli, másrészt az alacsony zajterhelésű, a főúti közlekedéstől kevésbé terhelt lakókörnyezetet. Érdekes, hogy ez a szempont megjelenik a forgalmasabb utakkal átszelt Gátér és Jászszentlászló esetében is.

A kistelepülési formából adódóan mindenhol értéként tekintenek arra, hogy mindenki mindenkit ismer – igaz ez néha negatív felhanggal is társul –, és szívesen segítenek egymáson az itt élők. Jónak tartják továbbá, hogy összetartó a közösség és egy-egy ügy mentén gyakran össze is tudnak fogni. Pozitív szimbólum az általános iskola (Móricgát kivételével) és a közösségi ház, melyhez mindenképpen ragaszkodnak.

Negatívumként mindenhol megjelenik a munkahelyek hiánya, a munkaképes korúak és a fiatalok elvándorlása a nagyobb városokba, valamint az utak és a tömegközlekedés rossz minősége.

Sok esetben a jóléti szolgáltatások (egészségügy, bolt, posta stb.) mennyiségével és minőségével is probléma adódik, bár ez Jászszentlászló és Szank esetében kevésbé érhető tetten.

Válaszok településenkénti bontásban:

Gátér:

- Nyugodt környezet
- Csendes falu
- Családias (léggör)
- Kevés a munkalehetőség
- Itt nőttem fel, a mindenkori valóságot megtapasztalva. Nagy érték számomra a nyugalom, a biztonság, az emberi lépték, az élhető környezet.
- Szintén fontosnak tartom, hogy sikerült megtartani a nyugalmat.
- Jó a falu közlekedési viszonya.
- A kerékpáros közlekedés számára nagyon szükséges lenne már megfelelő, biztonságos út, ami az egészségi állapotot is pozitívan befolyásolná.
- Munkahelyek nagyon jók lennének, ami a fiatalok helyben maradását nagyon befolyásolná.
- A helyi általános iskolában tanítók, melynek létszáma sajnos drasztikusan lecsökkent. Az oktatási intézménynek népességmegtartó erejének kellene lennie. Félő, ha ilyen kicsi az iskola, és ott is összevont

osztályok vannak, ráadásul csak alsó tagozat, a fiatalok nem biztos, hogy ki fogna (ide) költözni.

- Én, mint munkahelyet nagyon megszerettem, ezért is vállaltam közel 40 éve az ingázást.
- Családias a légkör, nyugodt a környezet.
- A 160 és ennél is magasabb tanulói létszámból jelenleg csak 8 fő van. Ez nem jó, sajnálatos dolog. Ez ellen kellene valamit tenni, szemléletet formálni. Sok falu küzd az iskolájáért.
- Számomra az itteni élet nagyon jó dolog, az összes visszamenőim is itt éltek és én sem szeretnék elköltözni, mert nekem a gyerekeim, sőt az unokám is itt telepedett le.
- Az itteni életben én azt szeretem, hogy mindenkit ismerek, és ha végig megyek az utcán, mindig tudok szólni valakihez.
- Ha valami gondom-bajom van, azt itt helyben el tudom intézni.
- Mi a rossz? Az egyedüli, amit nem szeretek az a sok kukás autó, mert a főutcán lakom és az engem nagyon érint.
- A tanyasi élet után jobb körülményeket szerettem volna a családom számára biztosítani. A cél nem pont Gátér volt, de így alakult.
- Az összes szomszédommal jól kijövök, de a lakossággal is (akiket ismerek).
- Ami jó: csendes, nyugodt az utca, ha problémám akad, mindig van aki segít, vagy legalábbis megpróbál.
- Ami rossz: kevés munkahely.
- Én elmondhatom magamról, hogy Gátér tősgyökeres lakója vagyok, mert a nagyapám is itt nevelt fel 11 gyereket. Ebben a kis községben szinte mindenki ismer mindenkit, és ha olyan adódik, tudnak egymásnak segíteni.
- Sajnos az a rossz, hogy a mi családunk is elköltöztek a közeli városba, mert a korszerű iskolánkba szinte alig jár gyerek, a felső tagozat meg nincs, és ezért sok szülő a közeli városba hordja el a gyermekét.
- Jó: nyugodt, békés falu. Itthon vagyok, ez az én falum. Lehet számítani az emberekre.
- Rossz: Hisznek a pletykában ahelyett, hogy kérdeznének.
- Az alacsony lakosságszám bizonyos állami finanszírozásban alacsonyabb támogatást jelent.
- Kevés az ötletelő közösségi ember.
- Csendes, nyugodt környezet.
- Folyamatos fejlődés, szépülés, fejlesztés.
- Nagyon jó közlekedés, szomszédos városok közelsége.
- Kis közösség, mindenki mindenkit ismer.
- Egész évben mindenki érdeklődésének megfelelő programok vannak.
- Rossz: Az általános iskola hiánya, jelenleg csak alsó tagozat van, 8 gyerekekkel.
- Munkahelyek hiánya (helybeni).
- Sok ember passzív hozzáállása a falu dolgaihoz.

- Az itteni életben az a jó, hogy ebben a faluban úgy élünk, mint egy nagy család. Mindenki ismer mindenkit.
- A nyugodt és csendes falut számomra egy város sem tudja helyettesíteni.
- Szeretem ezt a nyugodt, csendes kis békés közösséget.
- Nincs bűnözés, nincs nagy nyüzsgés, az emberek figyelnek egymásra és elég segítőkészek.
- A rossz, hogy nincsen felső tagozatos iskola, ezért a lanyha a közösségi élet. A faluház vezető mindent megtesz annak érdekében, hogy ez működjön jobban.
- Az itt maradt iskolások és óvodások mindig részt vesznek a falusi rendezvényeken. (Köszönet a tanító és óvó néniknek a felkészítésért.)

Jászszentlászló

- Szeretek Jászszentlászlón élni, mert itt él a családom és számomra nagyon fontos, hogy a közelükben legyek. Szeretem, hogy csendes és nyugodt településen élhetek, jó a közbiztonság. Szerintem a településünk folyamatosan fejlődik, szépül.
- Számomra ez a falu a világ közepe. Amikor első alkalommal itt jártam, tudtam, itt akarok élni. Jó volt ebben a csendes faluban felnevelni a gyermekeimet. Nem kellett tartani a bűnözéstől. Aki akar meg tud élni a kétkezi munkájából úgy is, hogy nem jár vidékre dolgozni. Bár sokkal jobban állna a falu, ha itt is lennének munkahelyek. Akkor talán több fiatal költözne ide, hogy családot alapítson. sajnos nagyon le van öregedve a falu népessége. Sok csalódott, fáradt-fásult ember él itt. Kevés lelkes fiatal felnőtt ember él a faluban, akik tiszteletet és szeretetet tudnak nyújtani az emberek felé.
- Jászszentlászló egy élhető falu, jó közlekedési adottságokkal. A helyi emberek szinte mind ismerik egymást, ez jó érzés, ha az ember hazaér. A helyi boltokban, üzletekben minden alapvető termék beszerezhető, elég jó a falu kereskedelmi ellátottsága is. Sajnos megfelelően fizető munkahely kevés van, a lakosság nagy része kénytelen más városokban munkát vállalni.
- Jó: Kis közösség, amelyben szinte mindenki ismeri egymást. Tudjuk, ki mihez ért, ezáltal tudjuk segíteni egymást.
- Rossz: Pletyka, valótlan, torz információk keringése. Pártoskodás, ami megosztást okoz.
- Szeretem, hogy mozgalmas az élet a településünkön. Folyamatos a fejlődés. Az oktatásunk nagyon színvonalas.
- Szépen fejlődik a falunk. Segítőkészek az emberek. A kulturális élet színvonala igen magas. Nagyon vonzóak a tekintet számára az épített örökségeink. Helyi értékeink száma nagyon magas. Az átlagéletkor a faluban egyre alacsonyabb, ide vonzzák a fiatalokat a környéken lévő munkalehetőségek.
- Viszonylag könnyen találtam munkát a településünkön.
- Tetszik a falu arculata, és látszik rajta a folyamatos fejlődés.
- Jól megközelíthető tömegközlekedéssel.

- Viszonylag kis falu vagyunk, de van több boltunk, van gyógyszertárunk, két orvosi rendelőnk stb.
- A kulturális élet igen színvonalas.
- Baráti és családi kapcsolatokat (jelent).
- Biztonságot nyújt az itteni lét.
- A település mérete kapcsán szorosabb emberi kapcsolatok.
- Harminchat éve élek Jászszentlászlón, volt idő és alkalom megismerni az itteni emberek életfelfogását. Úgy gondolom, nekem is sikerült beilleszkedni az itteni környezetbe.
- Mindig tiszteltem az őszinte, becsületes, dolgos embereket, hasonló megbecsülés árad felém is a település legtöbb emberétől.
- Mindig olyan településen kívántam élni, ahol az emberek ismerik, szeretik, segítik egymást. A hosszabb ideje itt élők minimumnak tekintik, hogy találkozások alkalmával köszönnek egymásnak.
- Egy ekkora településen családiasabb, bensőségesebb az emberek egymáshoz való viszonya, mint a városokban, lakótelepeken. Figyelünk egymásra.
- Jászszentlászló a falvak között az élhető, komfortos települések közé tartozik, kisvárosi színvonallal. villanyhálózat, vezetékes víz, gázfűtési rendszer, szennyvíztisztító és csatornarendszer, szilárd burkolatú utcák 1990-es évektől funkcionálnak. Egy része már felújítást igényel.
- Bölcsőde, óvoda, általános iskola városi színvonalon biztosítja a felnövekvő nemzedék nevelését., oktatását.
- Az Arany János Művelődési Ház, a Községi Könyvtár, a Helytörténeti Egyesület tartalmas programokat kínál az itt élő ifjak és felnőttek számára.
- A Gondozási Központ az idős és magányos emberek speciális szükségleteinek ápolója.
- A Gyermekélelmezési Konyha az óvodai, iskolai és felnőtt lakosság étkeztetésében tölt be kiemelkedő szerepet.
- A különböző érdeklődésű emberek Nyugdíjas Klubban, Hangász Citera Egyesületben, a Helytörténeti és Faluvédő Egyesületben, a Tanári Kanári Kórusban, a JSE szakosztályaiban találnak elfoglaltságot.
- Községünk földrajzi helyzetéből adódóan jó közlekedési lehetőségekkel rendelkezik. Sajnos a Móricgátra vezető út hosszú szakaszon rossz.
- A kerékpárút jelentős hányada alig nyolc év alatt balesetveszélyessé vált.
- A képzett munkaerő a településen nem talál munkahelyet.
- Szívesen élek itt. Gyerekkoromat a tanyavilágban töltöttem, a természet közelségét, a dolgos, egymást segítő, egyszerű emberek világát szoktam meg. Nem kíváncsoztam soha nagyvárosba. A tanyához képest a falu előrelépést hozott, a városhoz viszonyítva pedig nyugalmat jelentett.
- Nagy szerencse volt, hogy a napi munkánkat helyben végezhetjük, nem kellett települések között ingáznunk.

- Sokat számított, hogy kertes családi házban lakhattunk, ahol a természet adta lehetőségek tompíthatták a szellemi munka fáradtságát.
- Azért is szeretek itt élni, mert a szentlászlói emberek ismerik, szeretik, segítik egymást, nem úgy, mint a városban. Összetartóak egy-egy ügy érdekében. Akinek nincsenek extra életcéljai, különleges vágyai, az jól élhet itt.
- Jó dolog, hogy a falu erős szálakkal kapcsolódik a környező településekhez. Akár gépkocsival, akár tömegközlekedési eszközökkel gyorsan elérhetőek a szomszédos városok, községek. Mindezt bővíti még a kerékpárút adta lehetőség is.

Móricgát

- Egy összetartó falu jóban-rosszban!
- Csendes kis falu, összetartó. Különböző városokba, mondjuk munka és bevásárlás (miatt) nehéz a bemenetel, a buszjárat kevés.
- Az a jó az itteni életben, hogy ebben a kis közösségben mindenki ismer mindenkit. Bárki nehéz helyzetbe kerül, számíthat a közösség segítségére, támogatására. Ez bizonyos mértékig rossz is, mert itt nincs titok egymás előtt. De valamit valamiért...
- Számomra itt élni egy igazi jó közösségben. Sokat tehetek a falu időseinek, időskori életének jobbá tételéhez. Az egész falu szépítéséért, kulturális életének javításáért. Sajnos kevés fiatal marad a faluban munkaerő hiánya miatt és munkalehetőség hiányában.
- A jó az, hogy ide születtünk. A rossz, a kövesút.
- A falusi élet sajátossága, hogy igazán családias a légkör. A mi településünkre ez hatványozottan igaz. Kis lélekszámú faluként mindenki ismeri a másikat, jó kapcsolatot ápolunk egymással. Ha valakinek szüksége van segítségre, biztosan fog kapni egy órán belül.
- Hátrányként felróható, hogy a régi nagy, pezsgő élet elmúlt, nincs már benzinkút, sem posta. Körültekintőbben kell a mindennapokat megszervezni, mint egy városban, ahol minden száz méteren belül elérhető.

Pálmonostora

- Csendesebb, nyugodtabb élet.
- Bármiféle intéznivaló, bevásárlás, kórház távol van, mindig kocsiba kell ülni, ha el akarok intézni valamit.
- Nyugodt falu, a szomszédok ismerik és segítik egymást, odafigyelnek egymásra.
- Jó környezet.
- Sajnos egyre kevesebb a munkahely, egyre kevesebb gyermek születik, nagy az elvándorlás.
- A sok idős ember egyedül marad, a tanyavilág egyre kihaltabb.
- 12 éve költöztem ide, amikor férjhez mentem. Itt van a családom, barátaim. Ide járunk dolgozni, itt járnak a gyerekek iskolába.
- Szeretek itt élni, jó a közösség.
- Egyre kevesebb a gyerek a faluban.

- Kevés a munkahely, sok a városban dolgozó ember.
- Csendesebb, nyugodtabb környezet, tisztább levegő.
- A zajterhelés kisebb.
- Élhetőbb környezet.
- Nincsen túlekedés.
- Negatívum: nem érhető el minden szolgáltatás, a pénzüintézetek, boltok nyitvatartása nem alkalmazkodik a munkaidőhöz.
- Huszonéves koromig kisvárosban éltem, majd a párommal itt telepedtünk le, immár 33 éve. Ami számomra pozitív dolog: aránylag tiszta levegő, nyugalom, s az ember aránylag kis pénzből ki tudja alakítani maga számára az önellátó gazdaságát.
- Itt az emberek is sokkal jobban ismerik egymást, ami azért néhányszor negatívumként is megnyilvánul: a túlságosan kíváncsi emberek mindenbe beleütik az orrukat, „mindenről” tudnak (és nemcsak idős nénik).
- Amit még pozitívumként említenék, hogy nincs tömeg, az utcán áthaladó járművek zaja is kibírható.
- Itt falun, ha egy kisgyermek elcselleng otthonról, biztosan hamar hazaviszik a szüleihez, tehát az egymásra figyelés pozitív példája a falusi létben gyakrabban megnyilvánul.
- Mivel elég nagy kertes házban élünk, annak fenntartása folyamatosan nagy munkát igényel, amely igen-igen elveszi az ember szabadidejét.
- A falusi élet előnye, hogy mindenki ismer mindenit.
- Jobb esetben a szomszédok odafigyelnek egymásra, míg a városban ez nem feltétlenül valósul meg. (Sokszor azt sem tudják, hogy ki a szomszédjuk.)
- Rossz, hogy új munkahelyek nem létesülnek, a fiatalok is inkább a városba orientálódnak.
- A település lakossága egyre inkább elöregszik.
- Itt születtem, itt él a családom, én is itt szeretnék családot alapítani.
- Örülök, hogy helyben tudok dolgozni, nem kell ingázni.
- A faluban mindenki mindenkit ismer, ez néha jó, néha pedig nem annyira szerencsés.
- Tudjuk, ki hol lakik, mikor érdemes keresni.
- A kistelepülés mivolta miatt könnyen bejárható.
- Születésem óta Pálmonostorán élek, ide kötnek a gyökereim. Gyermekkoromból sok szép emléket őrzök. Az akkor átélt élményeket mindig is igyekeztem a saját, majd a nevelésemre bízott gyermekeknek átadni.
- Mindig is jó volt ehhez a közösségekhez tartozni, hiszen a falu lakói mindenkor számíthattak egymás segítő támogatására, az egymásért és a közösségért való összefogásért.
- Volt néhány év, amikor a falu lakói „cserélődtek”, de az itt maradtak igyekeztek és igyekeznek újra egy jól működő faluközösséget kiépíteni.

- Pálmonostorainak lenni számomra gyerekként azt jelentette, büszke lehetek arra, hogy innen származok. Ez egy fejlett település, amely nagy múlttal rendelkezik.
- Sok tanult ember született és nevelkedett itt, akik később jogász, orvos és tanári pályára léptek, ezzel is öregbítve a település hírét.
- A közösségi élet is virágzó volt, a fiatalabb és idősebb korosztályból egyaránt, noha ez megváltozott.
- A település nem tudja tartani a lépést a modern község elvárásaival, csak részben.
- A cselekvő közösségek az idő folyamán felbomlottak, jelenleg az újraszerveződés szakaszában az elszakadás mértékének a csökkentése zajlik, mind a közösségszervezés, mind a településfejlesztés terén.

Petőfiszállás

- Számomra Petőfiszállás egyet jelent a békével és a nyugalommal. Ahol születtem, és ahová jó hazamenni. Büszke vagyok rá, hogy itt élhetek. Jól működő önkormányzata biztonságot nyújt az itt élőknek.
- A mai társadalomban egyre csökken a kiszámítható jövőbe vetett bizalom. Ezt ellensúlyozza az emberek összefogó közösség. Az együtt töltött ünnepek, és a lakókat összefogó rendezvények működtetik a közösséget.
- Azt gondolom, többen választanák lakóhelyül Petőfiszállást, ha lenne több jól fizető munkahely. Mert pl. a Cipőgyár a normarendszerével nem igazán tudja a minimálbért sem adni dolgozóinak.
- Azon kívül a hétfégi vonat- és buszközlekedés sem alkalmazkodik az igényekhez. Pedig nagyobb városokban több kilométert kell megtenni a város két része között, mint pl. Petőfiszállás és Kiskunfélegyháza között.
- Jó: a falusi közösség összetartása, csendes, nyugodt, természetközeli helyen élhetjük a mindennapjainkat, a petőfiszállási emberek barátsága, fejlődik a falunk és van jövőkép.
- Rossz: a közlekedési lehetőségek ritkák, főleg hétfégén.
- Nagyon szeretem Petőfiszállást. Az itteni életben a legjobb a jó közösség, az összetartás, a segítség önzetlensége. A település az utóbbi években szinte újjáépült. Lehetne javítani a buszjáratok biztosításán.
- Jó: nyugodt tanyasi környezet, élhető mindennapi élet, szép természeti környezet, befogadó, segítőkész emberek, fejlődő gazdaság és szolgáltatások. Rossz: tanyán élők kifogásolható támogatása, télen a falusi levegő füstös, bűdös (nem megfelelő tüzelő), külterületi utak olykor rossz állapota.
- Szeretek itt élni. Csend, nyugalom, tiszta levegő. Saját zöldség szükségletünket meg tudjuk termelni. Iskolás gyerekek biztonságban tudnak iskolába járni. A lakosság találkozásokkor üdvözli egymást. Szilárd burkolaton tudunk közlekedni. Kevés a munkahely.
- Nagyon szeretem a csendet, a szép, tiszta, rendezett utcákat, a barátságos, családi hangulatot. Amit hiányolok: a közösségi programokat, összejeveteleket hétfégén.

- Férjem szülei által élünk itt. Rokonságom is itt él. Szeretem a falusi életet, tiszta a levegő, van kertem, megnevelem a zöldséget nekem és családomnak is. Van lehetőség állattartásra, feldolgozásra. Közvetlenek, segítőkészek a szomszédok is. Bármikor bármire van szükségünk, számíthatunk egymásra. Egy rossz van, de megszoktuk, a főutcán lakunk, itt közlekednek át másik falvakba, városokba, és ezért sokszor zajos és sajnós a sebességkorlátozást sokszor nem tartják be.
- Sokak születési helye, generációkon keresztül itt élt a családom. Fejlődő, szép falu és tanyavilág. Akik szeretnek kertés házban, természetben élni, azoknak nagyobb lehetőség, esély van itt házat, tanyát vásárolni. (Negatívum:) A közlekedés jobb minősége és rugalmassága. A lakosság szakképesítéséhez elhelyezkedési lehetőség.
- Nagyon szeretek itt élni. Nyugalmas, csendes és gyönyörű a természeti környezet és a tanyavilág. Az itt élő emberek közvetlenek, segítőkészek, összetartóak. Nagyon jó a közösség és a lakosok szívesen összefognak a nemes cél, a falu fejlődése érdekében, vagy a hagyományok megőrzése céljából. Hátrány, hogy a sok munka mellett is nehéz a megélhetés, alacsonyak a fizetések, a gazdálkodók szerencséje is forgandó, hogy mikor mekkora bevételre tudnak szert tenni a kemény munka mellett.

Szank

- Jó, hogy szinte mindenki ismer mindenkit, a törzslakosság erkölcsösebb és vallásosabb az országos átlagnál, sok program és projekt megvalósul saját kezdeményezésből.
- Rossz, hogy kellene több jól fizető munkahely, brutálisan lassú a vezetékes internet, a lakosság egy kisebb része rossz hatással van a közbiztonságra.
- Én több mint egy éve lakom kis létszámú településen. A gyerekkoromat tanyán lakva töltöttem, a középiskolás éveimet viszont városban. Van tapasztalatom a különbségekkel kapcsolatban.
- Falun az élet csendes és nyugodt. Sokkal dolgozóbbak az emberek, mint a városban. Hétvégén dolgoznak szerintem a legtöbbet (fizikai munkák végzése).
- Szeretem a természet közelségét. Gyakori a háziállat. Gyakori a kakaskukorékolás reggel. Több a kertészkedésre a lehetőség, a városban nem volt.
- Nehézséget okoz a közlekedés, a városok távolsága. Fontosabb ügyintézéskor utazni kell. A tömegközlekedés nehézkes. Kellems vendéglátóhely hiányzik. Természetben élni és nem a természetből kiszakítva!
- Születésem óta Szankon élek, közös a múltam a faluval és a benne élőkkel. A helyi értékeket magaménak érzem és büszkén beszélek róluk, bármerre is járok. Gyermeknevelésre ideális a falu, biztonságos, rendezett, jó adottságokkal rendelkezik. A falvak ereje a családiasságban, emberközelségben rejlik.
- Jelenleg sajnós egyre inkább csökken a generációk közti kommunikáció. Kezdenek zárkózottabbá válni az emberek, nehéz őket otthonaikból kimozdítani. Így egyre kevesebb segítség várható későbbiekben a fiataloktól az idősebbek irányába, mivel nem ismerik egymást és egyre kevesebb a közösen szerzett élmény.
- Jó lenne, ha sikerülne valamilyen megoldást találni a község területén található romos épületek lebontására,

az így keletkező telkek hasznosítására. Valahogyan támogatni kellene a végzettséggel rendelkező fiatalok letelepedését.

- Két éve lakom Szankon, nyugodt környezet, de tulajdonképpen minden adott itt „falun” is, ami a mindennapokhoz kell. Egy kellemes, értelmes elfoglaltságot adó munkahely, sokszínű emberek, akikkel kapcsolatban vagyok. Kézzel fogható igényesség a település szolgáltatásai, intézményei tekintetében. Van „megfelelő” szellemi partnerség, vannak „perspektivikus” jövőbeni tervek, amelyek megvalósításban részt vállalhatok. Munkám, szabadidőm a településen kívülre is köt, így még „teljesebbnek” érzem a települést.
- A település folyamatosan fejlődik, sok újítás van, de ezt sokszor a szomszéd településen jobban értékelik. A szankiak szívesebben töltik vidéken a szabadidejüket. Nem összetartó a közösség! Azért nem mennek el egy programra, mert ott sok az ismerős, látják, mennyit iszik, hogy öltözik fel, kivel jön, stb.
- Negyvenkilenc éve, házasságkötésünk óta élek Szankon, nem tudom, milyen lenne máshol élni. Minden ide köt, nem tudom elképzelni máshol a további életem. Jó lakásunk van, nyugodt, csendes környezet, biztonság. Kertünkben friss zöldséget, gyümölcsöt szedhetünk, gyönyörködhetünk kora tavasztól késő ősziig a virágainkban és vannak gombaszedő helyeink. Van orvos és fogorvos, alapvető üzletek, szép kultúrház, programok és ünnepi rendezvények. Sok embert ismerek, ha segítségre van szükségem, mindig találok segítőt. Ezekért jó itt élni, és minden talán nem is jutott eszembe. A rossz: kevés a munkahely, ezért sok fiatal elmegy, öregszik a falu, és egyre többen vannak ismerőseim közül a temetőben.
- Lassan 35 éve szanki lakos vagyok. Számomra az otthon, a „hazaérni” már egyenlő ezzel a településsel. Hatalmas fejlődések szemtanúja voltam az elmúlt évtizedekben. Láttam, hogyan vált egy kis zsáktelepülés virágzó, rendezett, idegenek számára irigylésre méltó közösséggé. Jó itt élni, fejlett szolgáltatások széles skáláját biztosító, rendezett, modern település Szank. Városi szintűek a szolgáltatások, de jó a levegő és szeretem a jó ismerősökkel teli, kedves légkört. A programok, rendezvények, látnivalók még az idegeneket is idecsalogatják. Ami rossz: tömegközlekedés.
- Ide születtem, itt éltem az életem eddigi részét. A házam, a falum, az otthonom. Szép, nyugodt, csendes, békés. Aki dolgozni akar, meg tud élni. Az emberek ismerik egymást. Ha kell, segítőkészek (általában). Aktív, tenni akaró polgármesterünk van. Fiatalként nehéz itt a megélhetés. Itt Szankon egy pályakezdőnek bérből nincs lehetősége önálló életet kezdeni (otthon, család). Gyerekeinknek el kell menni a városba tanulni (Szeged, Kecskemét, Budapest), képzettségükhöz nincs álláslehetőség. Nincs szórakozási lehetőség a fiataloknak. Nincs egy „szép, ízléses” vendéglő a településen. Nincs rendezvényháza a településünknek.

II. Min változtatna, és hogyan?

Az előző kérdésre negatívumként megfogalmazott permanens problémákat szeretnék minden településen megoldani. Első ilyen a munkahelyteremtés kérdése, melyre természetesen

nagyon nehéz megoldási javaslatokat megfogalmazni. Ami részben ebből következik, a fiatalok és a munkaképes korúak elvándorlása, városba ingázása is megoldásra váró feladatként fogalmazódott meg.

Ugyancsak minden településen fontos lenne változtatni a megkérdezettek szerint az utak minőségén és a közeli városokba történő utazáshoz szükséges közlekedési lehetőségeken. Természetesen ebben az esetben is csak, mint óhaj és lehetőség fogalmazódtak meg ezek az elvárások, a megoldás mikéntjére nem nagyon érkeztek javaslatok.

Válaszok településenkénti bontásban:

Gátér

- Talán az infrastruktúra modernizálása, de ahhoz sok pénz kell.
- Növelni lenne jó a falu rendezettségét, utakat erősíteni, burkolni, ahol kell, ott aszfaltozni.
- Fásítani is jó lenne.
- Nagyon előnyös lenne a falunak, ha az iskolát újra be lehetne népesíteni gyermekzsivajjal.
- Mint már utaltam rá, szemléletformálásra lenne szükség. Nagyobb összefogásra a lakosság körében.
- Fontosnak tartanám az őszinteséget egymással szemben, mert szerintem ez nem mindig mondható el. Természetesen kivételek mindig vannak.
- Több munkalehetségre lenne szükség, hogy minél kevesebb embernek kelljen ingázni valamilyik városba.
- Ezenkívül, ha vállalkozókat sikerülne idehozni, több bevételhez, támogatáshoz juthatna a falu.
- Erősíteni kellene a faluban az összetartozást, az együtt munkálkodást a helyi célok érdekében.
- Sajnos olyan dolgok vannak, amin én nem tudnék változtatni.
- Az a gond, hogy nem nyitnak az emberek egymás felé, nagyon kevesen vannak, akik közelednek a faluhoz és egymáshoz.
- Több munkalehetséget kellene biztosítani, amit a jelenlegi gazdasági helyzetben nagyon nehéz.
- A fiatalok elköltözését lehetne ezzel elkerülni.
- Legelsősorban az iskola visszaállítását 8 osztályosra, hogy a kedves fiatalnak ne kelljen elhordani a közeli városba (gyermekét), mert erre van példa, hogy ebből a községből kiváló fiatalok nőttek ki.
- A másik a kerékpárút megvalósítása, mert jómagam is elég sokat közlekedem ezen a nagy forgalmú úton.
- Kötelezővé tenném a Falulap olvasását.
- Még több embert bevonnék a programokba, rendezvényekbe – csak a személyes megkeresés működik.

- Szükség lenne egy aktív, cselekvő közösségre, akik velem együtt „mozgatnák” a lakosságot. Sajnos az erre létrehozott egyesület nem aktív, nem látom a módját, hogyan változtassunk ezen.
- Fontos lenne a meglévő civil szervezetek aktívabb részvétele a falu életében. Általuk még több ember bevonása a község életébe.
- A közösségi életet fellendíteni, ötleteket várva a lakosságtól.
- Ki mihez ért, azt adja tovább.
- Néhány évvel ezelőtt a helyi fiatalok összeültek ötletelni, jó néhány programot találtak ki, amik a fiatalokat megmozgatták. Ennek ellenére úgy érzem, hogy hiábavaló volt ez a munka.
- Én, mint nyugdíjas, már nem sokat tudok tenni a falu érdekében, de sok embernek próbálom a szemét felnyitni, és agitálni a falu érdekében.
- Próbálom a saját gyermekemet itt tartani, mint jövőbeli fiataalt.

Jászszentlászló

- A köztérket jó lenne felújítani, csinosítani. A játszótérket felújítanám. Ezek megvalósíthatóak lennének pályázatokból.
- Munkahelyeket teremtenék. Szórakozási lehetőségeket szerveznék (nem csak citerazenét és nyugdíjas klubot). Sajnos nem az én műfajom. Színházat, mozit, táncos-dalozó estétet. A gyerekeknek műhelyet, ahol bármit létrehozhat egy jó előadó segítségével. Olyan előadásokat hívnék, akikre még fel lehet nézni (Pál Feri atya, teás Gyuri bácsi). Kiállításokat szerveznék, amik látványban és előadásban is felülmúlhatatlanok lennének. Sajnos ehhez pénz kell, és az emberek nem igazán áldoznak erre, és talán az önkormányzatok, intézmények sem.
- Fontos lenne a munkahelyteremtés, hogy a lakosság helyben dolgozhasson, és keressen annyit, amennyiből megél. Ösztönözni és segíteni kellene a helyi mikro- és kisvállalkozások indulását, megerősödését. Ha létezik ezekre irányuló pályázati lehetőség, azt elérhetővé kellene tenni a falu vállalkozó szellemű lakossága számára.
- Gyakori tájékoztatás hiteles információkkal. A munkahelyek titoktartási, adatkezelési kötelezettségeinek betartása, betartatása. Valós, őszinte együttműködés az intézmények között – összefogás erősítése a település javára.
- Sűrűbb és pontosabb kommunikáció a civil közösségek között. Egymás programjainak erősebb támogatása.
- A közvilágítás minőségén.
- Télen az utak tisztításán.
- Évi több lomtalanításra lenne igény.
- Sajnos eléggé sok fiatal a környező településeken keres munkát, és általában ott is telepednek le.
- Próbálnék helyben munkahelyet teremteni.
- Gyermekorvosi rendelő hiányzik a faluból, hogy javítani tudjuk a családok helyzetét.
- Magasabb szintű és több kulturális programra lenne szükség a településen.

- A magasan képzett munkaerő letelepítése érdekében ingyen porta biztosításával, önkormányzati lakásépítési támogatással meg kellene tartani, ösztönözni kellene a Jászszentlászlóhoz kötődő fiatalok itt maradását, ide csábítását.
- Napi ingázással a megyeszékhely, a környező városok kvalifikált munkaerőt igénylő munkahelyei egy órán belül elérhetők. Fészket rakni fiataloknak itt nagyságrendekkel olcsóbb, mint városokban, megyeszékhelyen, vagy a fővárosban. Alapvető a jövőt illetően a fiatalság megtartása.
- Múltunk értékeinek megmentése érdekében alapvetően fontos, hogy a Közösségi Házban mielőbb megfelelő hely álljon rendelkezésre a már összegyűjtött és még begyűjthető tárgyi emlékek, eszközök elhelyezésére, kiállítására. Pályázati források nélkül mindez lehetetlen.
- Szomorúság tölt el, amikor látom a 100 éves patinás polgári házak lerongyolódását. Jelentősen javítaná a település külső képét, ha a Rákóczi utca és a Kossuth utca jeles épületeinek utcai homlokzata a 20. század elejének megfelelő állapotba kerülne. A rekonstrukcióhoz önkormányzati segítség kellene pályázati forrásokból a szerény magán erő pótlásához.
- A fokozódó igény miatt szükség van a gondozásra szoruló elhelyezéséhez a Gondozási Központ férőhelyeinek bővítésére. Egy közeli portát 1,2 millió forintért árulnak. Ez beépíthető lenne korszerű (ház) szobákkal, kiszolgáló helyiségekkel, közel a meglévő intézményhez. Itt aztán nagy szükség lenne pályázati forrásokra. A magasabb szintű ellátásért az önerő is emelkedhet.
- Folytatni kellene a sűrűn lakott utcák megrongálódott útburkolatának rekonstrukcióját a jól bevált szisztéma szerint.
- Elengedhetetlenül szükséges a mórircgáti út minőségi szilárd burkolása a forgalom miatt és a balesetveszély megelőzése érdekében.
- A kerékpárút hibáinak kijavítása sem várhat sokáig. A költségek nem indokolják a minőséget.
- Törvényi szinten, hatóságilag kellene hatékonyabb, szigorúbb eljárás a garázdaság, a lopás elkövetőivel szemben.
- Jászszentlászló fejlődése mindig folyamatos volt, és természetesen most is nyomon követhető. A villany, a víz, a gáz bevezetését követte a szennyvíztelep megépítése. Büszkéek lehetünk, hogy ezek használata korábban megadatott számunkra, mint más helyeken.
- Bölcsődénk, óvodánk, iskolánk magas színvonalon biztosítja gyermekeink nevelését, oktatását.
- A szórakozás, a művelődés lehetőségeit a könyvtár, a művelődési ház, a különböző civilszervezetek programjai nyújtják.
- Megoldott falunkban az idősek ellátása, a közétkeztetés is.
- Egészségünkért itt helyben két házi orvos és asszisztensei, valamint a védőnő tevékenykedik. Az egészségügyi ellátásba időközönként máshonnan érkező szakorvosok is besegítenek. Jó lenne ezt az ellátást

hasonló módon gyermekorvosi és fogorvosi rendeléssel is kiegészíteni.

- Hogy a község életében probléma, hiányosság, megoldani való feladat mindig akad, az természetes.
- Ezek közül a legfontosabb a munkahelyteremtés lenne. Ha ez megvalósulna, nem hagynák el lakóhelyüket olyan sokan. Ez bedolgozás formájában is igen hasznosnak bizonyulna, főleg a kisgyerekes anyáknak. (Itt említem meg a bölcsődei dolgozók számának növelését a kicsi gyerekek maradéktalan ellátásához.)
- Legalább ennyire szükséges a Móricgát felé vezető út megépítése, hiszen a jelenleginek kinézete, minősíthetetlen állapota egyszerűen szégyen a falura nézve.
- Sürgős beavatkozást igényel a kerékpárutunk is. Újjá kellene építeni, de legalább is kijavítani a használhatatlan helyeken, mert ez az út sok embernek megkönnyíti a munkahely megközelítését. Másoknak sportolási, szórakozási lehetőséget ad. (Természetvédelmi szempont!)
- Folytatni kellene a forgalmas utcák szilárd burkolatának javítását.
- Fontos lenne ismeretterjesztő előadásokat tartani településünk múltjáról, valamint a helytörténeti csoport által összegyűjtött tárgyi- és kulturális emlékek tárolásához, kiállításához méltó helyet teremteni, hogy megőrizhessük azokat az utókor számára.

Móricgát

- A buszjáratokon: Kiskunfélegyháza és Kecskemét felől sűrűbben kellene járnia.
- Buszjáratokon.
- Sajnos nagyon kevés a fiatal, aki itt telepedne le. Az ő részükre próbálnám valahogy vonzóbbá tenni a települést. Ez elsősorban jól fizető munkahelyekkel lenne megoldható.
- Elsősorban munkahely teremtésén gondolkodhatnának el, ami idekötné a munkaképes lakosságot. A falun áthaladó úthálózat felújítása állami segítséggel. Mivel gépkocsijaink sajnos sűrűn alkatrészcsere szorulnak.
- A kövesutat kellene nagyon megjavítani.
- A változtatás mindig nehéz feladat, főleg egy előregedő településen. Lehet nagy szavakban beszélni, de a változáshoz tettek kellene. Azt gondolom, a közösségi összefogás a legfontosabb. Próbáljunk törődni egymással, fogjunk össze.

Pálmonostora

- A helyi boltok nyitvatartási idejét változtatnám, mert semmit sem lehet 16 óra után elintézni, mert bezár a gyógyszertár, bolt, posta stb.
- Többféle szolgáltatást a faluba hozni.
- Munkahelyeket idecsábítani, amivel itt tudna dolgozni a faluban élő, így nem költöznének sokan a városba.
- Munkahelyteremtés, a fiatalok ösztönzése, hogy itt telepedjenek le.
- Munkahelyek teremtése.
- Minél több fiatalot ösztönözni a letelepedésre.

- El kellene érni, hogy a helyi gyermekeket ne vigyék el a helyi iskolából.
- Idősek otthonának létrehozása.
- Szeretném, ha még több kulturális és egyéb rendezvény valósulna meg – mivel kisgyerekekkel foglalkozom – régi idők kulturális hagyományával is szeretném megismertetni óvodásainkat.
- Népi iparművészek többszöri meghívása, kézműves foglalkozások, munkadélutánok tartása, hagyományátadó szakemberekkel való találkozás.
- Mivel a községben nagy területen gabonatermelés folyik, a fáradságos munkálatok tisztelete jegyében pl. az arató bál felélesztése kívánatos lenne.
- A Péter-Pál napi búcsús programokat újra elindítani az aratóbál hagyományainak felelevenítésével.
- Új munkahelyeket kellene teremteni, nem kellene hagyni, hogy a kis települések egyre lejjebb csússzanak a lejtőn.
- A fiatalokat kellene segíteni vállalkozások elindításában és így új munkahelyek teremtésében.
- Jobban összetarthatna a közösség, nem kellene irigykedni, áskálódni a másikkal szemben.
- Több információt kaphatnának az itteni eseményekről, történésekről.
- Lehetne egy bizonyos rendszerességgel megjelenő kiadvány. Ezáltal valós dolgokat beszélhetnének át.
- A kihasználatlanul álló régi üzemekben valamilyen tevékenységet végezni. Épületek állagát is megóvnánk ezzel, és plusz munkahelyek is jönnének létre.
- A jól működő egyesületeket, programokat, rendezvényeket továbbra is támogatnám. Képességeim szerint munkámmal.
- Gondolatom az, hogy a változtatás joga nem személy szerint az én véleményemre alapozódik, hanem azoknak a csoportoknak, egyesületeknek a feladata, amelyek programjával egyetértek.
- Középiszkolás korunkban mi hangot adtunk az igényeinknek. Segítséget kértünk hozzá az önkormányzattól, Polgármester úrtól meg is kaptuk minden alkalommal. Ezt már nem látom a mai fiatalokban, mármint segítséget sem kérnek, az önálló szerveződésük akadozik nehézkes.
- Ennek a problémának a megoldására fel kellene mérni az igényeket, és annak megfelelően kellene a támogatást és az ösztönzést felépíteni.

Petőfiszállás

- Lehetne pl. a Faluházban külön a férfiaknak, külön egy másik napon a nőknek hobby délután. Ahol lehetne hasznos időt eltölteni. Barátságok szövődnének. Közeli városba járok egy klubba, ahol videókat nézünk, megbeszéljük. Ha nincs előadó, akkor magunk közül valaki felolvass egy előre összekészített témát. Azután hozzászól, aki szeretne. Ehhez pénz sem kell, és feltöltődünk.
- Hagyományápolás és értékfeltárás erősítése. Idősekre, tanyán élőkre több figyelem. Kultúra közvetítése

céljából Ki mit tud szervezése. Különböző hobbi szinten művelt tevékenységek köré klubok szervezése.

- Tömegközlekedésen, egészségügyi, szociális ellátáson kellene javítani. Tanyagondnoki ellátás fejlesztéséhez hozzájárulhatna egy tanyagondnoki találkozó, valamint az idősek Ki mit tudja.
- Péteri-tó turisztikai fejlesztése pályázatokon keresztül. Helyi értékek erősítése, feltárása értéktár bizottságon át. Tanyasi letelepedés nagyobb támogatása.
- Klubok szervezése a közösségi házba fiataloknak. Hagyományőrző rendezvények. Női klub szervezése. Az értékeink őrzése, ezek bemutatása, ismertetése. Fiataloknak vetélkedők rendezése.
- Egy közösségi ház, amiben iskolásoknak, ovisoknak lehetne meseolvasás, társasjáték, diavetítés, az idősebb korosztálynak pedig ékszerkészítés, akár egy közös rétes készítés, vagy más ilyen közös főzés. Hagyományőrző programok. Péteri-tó fejlesztése, kiépítése, így egy séta keretében, vagy esetleg az iskolásoknak környezetóra keretében, élőben ismerhetik meg az itteni madárállományt.
- Hagyományőrzés: pl. nagyon jó lenne egy alkalmas hely, ahol lehetőség nyílna idős asszonyoktól eltanulni a hagyományos sütemények elkészítését (rostélyos kalács, rétes, kelt kalács, kukoricalisztes ételek, puliszka, görhe, kenyérsütés.) Ki mit tud vetélkedő, intézmények, iskola, vállalkozók, alkalmazottak, civil szervezetek, magánemberek között.
- A közlekedést a tanulók és a dolgozók számára rugalmassá tenni, pl. 13.00 órakor induló személyvonatot eltörölték. Hétvégente tömegközlekedéssel munkába járni szinte lehetetlen. A vidéki munkavállalók ne hátránnyal induljanak a városi munkaerőpiacon. Pl. ha azok a munkaadók is olyan kedvezményt kapnának a vidéki dolgozó alkalmazásakor, mint a csökkentett munkaképességű dolgozóknál is alkalmazott adó és járulék kedvezmény. A falu megmaradási esélyét, hogy az emberek itt élnek és nem a városban, a jó, versenyképes óvoda és iskola fenntartása alapozza meg.
- A jelenlegi rendezvényeket és jól működő közösséget fenn kellene tartani. Lehetne aktívabban kutatni és gyűjteni a helyi értékeket, bemutatni a lakosságnak kiállítás formájában, és elvinni más településekre. A néphagyományokat ápoló rendezvényekben minél több résztvevőt kellene bevonni. A tanyán élők életminőségének javítása érdekében lehetne fejleszteni a tanyagondnoki szolgálatot. Hagyományőrző tevékenységek átadása fontos, lehetne szélesebb körben tanítani néptáncot, népdalokat, kézműveskedést.

Szank

- Gyorsabb internet.
- A településre ösztönözném a fiatalokat, hogy ide költözzenek. De ami fontosabb, az itt élőket megtartani, ne költözzenek el. Akik meg elkerültek a nagyvárosokba, vagy külföldre, kapcsolatot tartani

velük, például programokkal. Jól érezze mindenki magát, aki csak egy kicsit is kötődik a településhez.

- A falu jeles napjaira felhívni a figyelmet. Önkéntes munkákban a részvétel jelentősége.
- Változtatnám: sok az idős ember a településen, nagyon sokan magányosak. Az idősek otthonát élhetőbbé tenni, korszerűsíteni. Példaértékű az idősek nappali ellátó helye tanyagondnoki szolgálattal.
- Megpróbálnám a civileket is bevonni a falu szépítésébe, mivel a közmunkások rövidesen nem fogják győzni a falu fenntartását. Sajnos sokan egy faluban lakunk, mégsem ismerjük egymást. Szerencsére a horgásztónál egyre inkább érezhető, hogy sikerül kicsábítani együtt több generációt is, úgy, hogy közben jól érzik magukat és megismerik egymást. A gyerekek szüleiktől, nagyszüleiktől tanulhatják a horgászatot és a természet szeretetét. Közös munkára is hajlandóak együtt, ha van kitűzött cél és látják a munkájuk értelmét, eredményét. A munka végén a közös étkezés szintén segít a közösség építésében. Falu szinten is működhetne ez az összefogás. Ehhez segítséget nyújtana esetleg egy mobil kemence, mint Patai Jánosé, a horgásztónál nagy sikere volt. A tűzhely már a régi időkben is összehozta a közösségeket.
- Jó lenne, ha sikerülne internetkapcsolatot kiépíteni (Free WiFi) a lődomb erdőhöz, a Kiskun emlékhelyhez és a horgásztóhoz.
- Konkrét, megvalósult programok mutatják, hogy van igény olyan programokra, ahol a vázat egy koncert, egy színi előadás adja, s utána a családok, baráti közösségek, szomszédok, munkatársak együtt maradnak, esznek-isznak, sütögetnek.
- Ismeretterjesztő programok, programsorozatok kellenének. A fiatalokat megszólító, mozgósító folyamat, program kellene, bár sokan vannak, de tanulmányi célból kevésbé a munkanap esték, inkább a hétvégék volnának alkalmasak. A „megszólítás”, a forma nem tudott eddig összeállni, pedig ez kulcskérdés a jövő szempontjából.
- Aktív (nem csak papíron létező) civil szervezetek. A lakosság számára is szervezzenek programokat, vegyék ki a részüket a közösségi életből.
- Hozzuk vissza a falunapokat! Ne a gagyisztárokat támogassuk, hanem a kistérségi tehetségeket. Legyen pénz ifjúsági napra, Márton napra, falunapra. Ezeket ne 100.000 forintból valósítsuk meg. A Méz és Meggyfesztiválnak jó a marketingje, de a szankiak már nem élvezik. A település fele dolgozik, a másik fele nem lát ismerőst, szinte csak idegeneket. A program minden évben majdnem ugyanaz, ismétlődnek a fellépők.
- Munkahelyeket kellene teremteni, ami a fiatalokat a faluhoz kötné, de ez nagyon nehéz, eddig minden próbálkozás meghiúsult. Komoly marketinggel a turizmusban látok lehetőséget. Van képtár, 56-os múzeum, horgászási és sportolási lehetőség (teke), készül a faluház, Európa-ház, Kiskun emlékhely. Ki lehetne egészíteni vaddisznófarm, méhészet, kacsatelep látogatással és közel van a kiskunmajsai gyógyfürdő.
- Szálláshelyet kellene létesíteni és vendéglőt üzemeltetni.
- A múlttal kapcsolatban: a falu jelentős személyei (jegyző, bíró, lelkész) sírjait gondozni (esetleg a

nyugdíjas klub), történetét az iskolában kiemelten oktatni, vetélkedőkkel lelkesíteni.

- A falu fejlődése kulturális és turisztikai téren meghaladta az ilyen méretű átlag települések kínálatát és színvonalát.
- Amiben hiányt érzek: az itt élők számára munkalehetőség biztosítása. A fiatalok elvándorlása óhatatlanul a gyereklétszám csökkenését eredményezi, mely hosszú távon a falu elöregedéséhez vezet. Ezért új munkahelyekre lenne szükség.
- A zsáktelepülés-jelleg a közlekedést és a turisztikai növekedést is gátolja - az, hogy nem átjárható Szank. Fontos lenne ennek megszüntetése.
- Településen élőknek rendszeres programok szervezése, pl. Majális, falunap, Libafesztivál, vállalkozók bálja.
- Jó lenne egy strand. A munkahelyeket jó lenne bevonni egy-egy rendezvénybe.
- Ez nem biztos, hogy jó ötlet: Utcánként talán jó lenne 1-1 szociálisan érzékeny, figyelmes ember, aki az utcában lakókra figyelne. Pl. kell-e idősnek segítség, rossz a járda, nem vágják le a parlagfüvet, stb.
- Gyerekneveléshez segítség nyújtása rendszeresen, pl. előadások internet veszélyei, drog, konfliktuskezelés, kamaszkor témában. Sokan örülnének jogi tanácsadásnak, a kisgyermekesek egy gyermekorvosnak. Sokan szeretnének még egy háziorvost (most egy van).

III. Ön mivel tudna hozzájárulni a változáshoz?

Általánosságban elmondható, hogy mind a hat település esetében abszolút pozitív hozzáállás volt jellemző a megkérdezettek körében a kérdésfelvetéssel kapcsolatban. A legtöbben önkéntes tevékenységüket ajánlották fel valamilyen probléma megoldásához, de jellemző volt a szakmai tapasztalatok megosztására és a tanácsadásra irányuló válasz is.

Sok esetben anyagi hozzájárulást is szívesen adnának olyan ügyekhez, ahol láthatóan jó helyre kerül az adományuk.

Fontos elemként sok esetben felmerült a tudás megosztásának lehetősége is, ami jó közösségformáló eszköz lehet a későbbiekre vonatkozóan.

Emellett civil szervezetekben végzett tevékenységüket emelték ki, illetve annak lehetőségét, hogy szívesen csatlakoznának olyan szervezetekhez, melyek a települések problémáinak megoldásán dolgoznak.

Válaszok településenkénti bontásban:

Gátér

- Mint intézményvezető a hozzánk járó gyerekek szüleinek aktivizálásában, a gyerekek bevonása által.
- Tanácsadással, tapasztalatok megosztásával, vélemények megosztásával, lehetőségemhez mérten segítséggel.
- Véleményemmel, illetve, ha megkérdeznék ötleteimmel tudnék segíteni a változások érdekében.

- Igyekszem rendezvényeken részt venni.
- Az iskola mellett maximálisan próbálok kiállni, mindent megtenni, hogy ez a kis iskola minél tovább fenn tudjon maradni.
- Én úgy érzem, hogy mindenre nyitott vagyok, részt veszek a falu életben, ha kell, minden rendezvényen részt veszek és segítem a közösség munkáját.
- A szakmám kapcsán szaktanácsadással, tanfolyamok szervezésében való közreműködéssel.
- Én jómagam tanácsadással, információ-segítséggel az emberek felé, mivel a munkámmal kapcsolatos.
- Minden hónapban fogadóórát tartanék a tájékoztatás pontossága céljából.
- Gyakrabban felkeresném személyesen a lakosokat.
- Más szervezetek munkáját segíteném tanácsokkal, ötletekkel.
- Úgy gondolom, hogy a mai napig rendszeresen részt veszek a falu közösségi életében.
- Ha bármilyen változtatásra kerülne sor, szívesen segítek, amiben tudok.
- Megpróbálok minél több közösségi rendezvényen részt venni, szebbé tenni a településünket, változtatni rábeszéléssel a fiatalok életszemléletén.

Jászszentlászló

- Ha a településvezetés hirdetne adományozást, kisebb összeggel hozzá tudnék járulni. Önkénteskednék a munkálatoknál, ha ezt lehetségessé tennék.
- Csak a kétkezi munkámat tudnám felajánlani, de azt szívesen.
- Mikro-, vagy kisvállalkozást indítanék, ha találnék megfelelő pályázatot, és annak megírásához megfelelő segítséget kapnék. Ezzel hosszabb távon esetleg más helybélieknek is tudnék munkát biztosítani.
- Őszinte véleményemmel.
- A civil szervezetek munkáját segítem. A helyi rendezvényeken segítek. Építő jellegű ötletekkel és jó tanácsokkal mozdítom előre a civil közösségeket.
- Önkéntes feladatokat vállalok el.
- Segítem a Helytörténeti és Faluvédő Egyesületet akár tárgyakkal, akár munkámmal.
- Bízom abban, hogy helytörténeti gyűjteményt alakíthatunk ki.
- Önerőmhöz mérten anyagi támogatással.
- Programanyagok terjesztésével.
- Önkénteskedéssel, esetleg valamilyen szintű anyagi segítséggel.
- Koromnál és egészségi állapotomnál fogva már csak jó, vagy használhatatlan ötletekkel tudok szolgálni. A propaganda munkában talán tudnék segíteni.

Móricgát

- Busszal sűrűbben utaznánk.
- Amiben kell, segítek.
- A családok szintjén azzal tudunk hozzájárulni a helyi közösségek megtartásához, hogy a gyerekekkel megszerettetjük a falusi életet. Olyan kiegyensúlyozott,

boldog életet biztosítunk a számukra, hogy ne akarják elhagyni a család és a közösség „védőhálóját”.

- Talán szeretnénk a fiatalokat a faluban itthon tartani, de ez kevésbé sikerül (talán igazuk is van).
- Közlekednék sokat az új úton!
- Sajnos egy fecske nem csinál nyarat. Azt gondolom, hogy a faluba visszatérőként ez hozhatna némi változást, hogy többen térjenek vissza a településre: legyenek munkahelyek, közösségi rendezvények.

Pálmonostora

- Néptáncos gyerekekkel hagyományőrző rendezvényeken való fellépéseken.
- A szülők bevonásával, hogy ők is fontosnak találják ezeket a törekvéseket.
- A mindennapi nevelési gyakorlatban igyekszem gyakran és rendszeresen megismertetni a gyerekekkel múltunk hagyományait és értékeit.
- Változtatni a már jól működő dolgokon, nem tenném, inkább a részletek alaposabb kidolgozására tennék javaslatot.
- Például konkrét tájékoztatás, információcsere. Akár a falu honlapján, de mivel az internet nem mindenki számára hozzáférhető (idősek), javasolnék havi rendszerességgel megjelenő faluújságot.
- Önkormányzati dolgozóként, munkámból adódóan, amit lehet, lelkiismeretesen megteszek. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy nem teszek a közösség működéséhez munkát. Civil szervezetben tevékenykedek, rendezvények szervezésében részt veszek. Ha bárki megkereséssel fordul hozzám a problémájával, mindig igyekszek a lehető legtöbbet megtenni.

Petőfiszállás

- Ha van egy kis idő, akkor a helyzet hozza, mert néha elég, ha önmagunkat adjuk. A helyszíntől is függ. Mert ha a faluház megfelelő erre a célra, akkor a felelős adott.
- Jolly joker vagyok, amire megkérnek és időm van, segítek!
- A szociális ellátások javítása megkezdődött, amelyhez munkámmal járulok hozzá.
- Önkormányzati dolgozóként kötődöm a pályázatokhoz, helyi rendezvényekhez, a tanyagondnoki szolgálathoz, stb. Értéktár bizottsági tagként dolgozom az értékek bemutatásában. Polgárórként felügyelem a lakosok igényeit, biztonságérzetét.
- Fizikai segítséggel, szervezéssel való hozzájárulással. Főzésben való segítség.
- Munkámmal, tudásommal segíteném a rendezvények megvalósítását. Az értékek felkutatása, ezek bemutatása.
- A kreativitásommal, a tevőleges segítséggel.
- A nehézségek ellenére is ragaszkodunk házunkhoz, falunkhoz, közösségünkhöz, és ezért lehetőségeink szerint próbálunk tenni. A falu megmaradási esélye a pénztől (függ) és a beruházások, vállalkozások növekedésével arányosan nő. Álmodni sokat szeretnénk, hogy szebb és jobb legyen, csak sajnos a pénz szab határt.

- Leginkább tevéleges formában járul hozzá az ember a közösségi élethez. Én főként szervezési tevékenységgel, információ eljuttatásával, kéthavi segítséggel veszem ki a részemet a jelenlegi és az új programokból, valamint az értékfeltárásból.

Szank

- Teszem, ami tőlem telik az egyházközségben és az iskolában.
- Települési programok, művelődési házi rendezvények szervezése, kivitelezése, lebonyolítása. Hozzájárulhatnék a falu érdekét képviselő önkéntes munkával. Település népszerűsítése.
- A lódomb melletti kiserdőt civil szervezetekkel és a közmunkásokkal rendezvények megtartására alkalmas állapotba tudnánk hozni. Lehetne utána itt kisebb rendezvényeket szervezni, pl. Majális.
- Esetleg környezetórákat is lehetne tartani az iskola közelsége miatt. A kiserdőn át egy sétára, futásra, kerékpározásra alkalmas kis utat lehetne kialakítani darált beton, ill. salakszórással. Ebben biztosan többen segítenének és hasznos lenne a Kiskun emlékhely és a horgásztó falu felőli megközelítéséhez. Egy ilyen munka is lehet közösségépítő, ha több generáció részt vesz benne és a végén pl. kemencés lángos sütéssel zárulhatna.
- Előadások tartása, programszervezés a művházban, iskolában (környezettudatosság, éghajlatváltozás, Dél-Alföld jövője, stb.). Közösségi utazások szervezése (egynapos, többnapos), hazai helyszínekre, szomszédos országokba, esetleg a környező településekkel összefogva.
- A jó programokon eddig is részt vettem. Legyen közösségi tervezés: Ki miben jó? Sok emberről nem is tudjuk, milyen tehetséges, pedig helyi. Ne sajnáljuk tőlük a pénzt, ne másnak adjuk. Kérdőív minden háztartásba. Amit eddig segítettem, ezután is szívesen (hangosítás, fotózás), de ne ingyen kérjék, mert ezek milliós eszközök és folyamatosan frissíteni kell.
- 75. évemben járok, hosszú távú, nagy dolgot nem vállalhatok, de részfeladatok végzésére mindig kész vagyok.
- Munkámból adódóan a közművelődés és a közgyűjtemény színvonalának megtartásán és javulásán tudok dolgozni. Szeretném, ha a gyerekek, felnőttek és idősek számára is tudnánk (tudunk) nyújtani olyan lehetőségeket, melynek segítségével aktívan és önként látogatják ezen intézményeket.
- A helyi oktatási intézményekkel, idősekkel közös egyeztetések, igények felmérése után azokat a szolgáltatásokat kívánom ajánlani, mely a látogatottságot emeli. Sokszínű szolgáltatás, közösségi tér, ahol bármilyen problémával felkeresnek. Ezt szeretném elérni a jövőben is. Természetesen együttműködve a helyi intézményekkel, lakosokkal, önkormányzattal.
- Programszervezés, de ezt egyébként is teszem. Pl. fafaragótábor, Libafesztiválra van egy jó ötletem, Majális szervezéséhez ötletek.

6. Összegzés

A közösségi interjúk elkészítése során körvonalazódott egy olyan aktív, a településükért tenni akaró személyekből álló hálózat, mely kiszélesítve nagyon jó alanya lehet a program során elinduló közösségi fejlesztő folyamatnak.

Fontos számunkra, hogy semmiképpen sem kényszerként éljék meg az együttműködést, ezért a későbbiekben is igyekszünk kellő empátiával és körültekintéssel közelíteni problémáikhoz, mindennapi gondjaikhoz.

A közösségi interjúk során felvetett megoldásra váró feladatok, gondolatok és javaslatok kiváló programindítóként, témavezetőként szolgálhatnak a december hónapban induló közösségi beszélgetési alkalmakhoz, ahol bízunk benne, hogy széles közönséggel tudjuk megvitatni azokat.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani mindazoknak, akik válaszaikkal segítették a közösségfejlesztési folyamatok elindítását.

Emellett köszönet illeti a helyi kapcsolattartóinkat is, akik operatív tevékenységükkel, munkájukkal és szabadidejük feláldozásával segítették az interjúk elkészítését.

A közösségi interjúk elkészítését koordinálta és azok eredményeinek összegzését összeállította:

Loksa Gábor közösségfejlesztő és

Tóth Viktor, a projekt szakmai vezetője.

Szank, 2018. december 1.